

DISKUSIA

K článku Návrh skratiek minerálov

PAVEL PITOŇÁK

Geologický ústav SAV, odd. nerastných surovín, Horná 17, 974 01 Banská Bystrica

V článku autori D. Hovorka a J. Spišiak (1984) navrhujú skratky minerálov, ktorých používanie po náležitom schválení by malo byť záväzné pre autorov publikujúcich v slovenskej geologickej tlači. O význame používania skratiek minerálov v geologických prácach netreba pochybovať. Pochybnosti však vzbudzuje výber minerálov, vhodnosť skratiek a ich medzinárodná zrozumiteľnosť v takej forme, v akej ich autori navrhli.

V návrhu chýbajú minerály ako adular, melilit, skapolit, kassiterit, korund, xenotim, pyrofyilit, chloritoid, chromit, tetradrit, takmer celá skupina zeolitov, všeobecná skratka pre karbonáty, zeolity a na druhej strane sa tu objavujú predsa len menej frekventované minerály ako diamant, dumortierit, axinit, lazulit alebo dosť nevhodne volené odrody ako rubín (korund chýba), skoryl, nemalit a pod. Zrejma je tiež disproporcja v rozpracovaní jednotlivých skupín minerálov, resp. ich zložiek. Kým skupina chloritov, pyroxénov, granátov je rozpracovaná takmer úplne, z minerálnych komponentov biotitu sa spomína len flogopit, z ostatných slúd chýba napr. lepidolit, margarit, stilpnomelán, nedostatočne je rozpracovaná skupina zeolitov, foidov, ílových minerálov, sulfidov, sulfosolí, halogenidov a i.

Pri výbere skratiek nemôžeme očakávať, že budú často používané, a tak vniknú do povedomia verejnosti (ako napr. skratky chemických prvkov). Preto by

bolo vhodné i pri dodržaní zásad R. Kretza (1983) voliť z mnemotechnických príčin častejšie prvé hlásky, príp. slabiky anglického názvu minerálu a v prípade nejednoznačnosti a účelnosti rozšíriť skratku na 4 písmená. Uvedme niekoľko príkladov (v zátvorke pôvodný a alternatívny návrh: amfibol (Aph, Amp), allanit (Aln, All), analcím (Anl, Anal), anatas (Ant, Anat), andradit (Adr, Andr), beryl (Brl, Ber), biotit (Bt, Bi), lawsonit (Lw, Law) atď. Ak sa skratky rozšíria nebudú už 3 písmená stačiť, resp. skratky budú nezrozumiteľné. Dosť neúčelné sú skratky 4-hláskových názvov minerálov ako opál (Opl), talc (Tlc), ruby (Rby). Skratky treba odvodzovať dôslednejšie — pyrit (Py), arzenopyrit (Apy) a teda chalkopyrit nie Ccp ale Cpy. V prípade kremeňa stačí namiesto Qtz zaužívaná skratka Q.

Najzávažnejším problémom navrhovaných skratiek je ich medzinárodná zrozumiteľnosť. Ich zjednotenie v rámci štátu by nebolo prínosom, ale situáciu by ešte skomplikovalo (nekontrolovaný nárast akoby jednotných medzinárodných skratiek, podceňovanie významu dôsledných vysvetliviek, problémy po možnom medzinárodnom zjednotení a pod.). Zjednotenie používania skratiek minerálov má skutočný význam len na medzinárodnej úrovni. Navrhujeme ustanoviť skupinu, ktorá by návrh D. Hovorku a J. Spišiaka doplnila a po schválení komisiou publikovala na medzinárodnom fóre.